

Studia Generalia 2010

HYVÄÄ ELÄMÄÄ ETSIMÄSSÄ

Helsingin yliopisto 4.2.2010, Porthania PI (Yliopistonkatu 3), klo 17.00–19.00

KOHTI VÄLITTÄMISEN YHTEISKUNTAA

Arkkipiispa Jukka Paarma

Arvot ja armo

Sanaa arvo käytetään eri merkityksissä siitä, mikä on arvokasta, mitä pidetään tavoiteltavana ja hyvänä. Välinearvojen ja itseisarvojen erottaminen usein auttaa ajattelua. Kun erilaiset arvot joutuvat keskenään ristiriitaan, on hyvä kysellä, mihin ne ovat välineitä. Mikä on niiden taustalla oleva päämäärä, johon pyritään.

Kun kristinuskon näkökulmasta lähestytään arvomaailmaa, on perimmältään kyse siitä, mitä on hyvä elämä. Arvoista puhuttaessa on kirkossakin oltava varovaisia, sillä usein siellä missä arvojen puolesta kiivaillaan, ollaan usein kovin armottomia. Runsas arvoihin viittaaminen saattaa myös olla viesti arvojen puuttumisesta.

Kristillisen uskon ja elämän perusdokumentti on Raamattu, jonka tulkinnassa ensisijaisina apuvälineinä ovat kirkon tunnukset ja traditio. Eettisissä perusratkaisuissa suuri merkitys on myös ns. luonnollisella moraalilaililla. Sen ilmauksena pidetään Raamatussakin esiintyvää ns. kultaista sääntöä, mikä puolestaan antaa tilaa tilannekohtaiselle harkinnalle, järjen käytölle.

Keskeinen raamatunkohta arvoista puhuttaessa ovat kymmenen käskyä, jotka katekismuksissa on nostettu hyvän elämän ensimmäisiksi ohjenuoriksi. Niihin Jeesuskin viittasi usein. Käskyjä 4-10 pidetään yleisesti monen uskonnon yhteisenä omaisuutena ja luonnollisen moraalilain ilmauksina, elämän omana lakina.

Tunnetuin Jeesuksen antamista hyvän elämän ohjeista on rakkauden kaksoiskäsky (Matt. 22:37–40), jota hän piti koko Vanhan testamentin ja Mooseksen lain ytimenä ja tiivistelmänä. Kaksoiskäsky yhdistää Jumalan ja lähimmäisen rakastamisen. Lähimmäisen rakkauden sisältöä Jeesus määritteli vuorisaarnassaan ns. kultaisella säännöllä (Matt. 7:12).

Kaikki nämä ovat osa ihmiskunnan yhteistä hyvää, joihin myös monien muiden uskontojen edustajien ja uskonnottomienkin on mahdollista yhtyä. Tätä hyvää on eri aikoina ja eri paikoissa tulkittu erilaisin painotuksin antiikin, renessanssin, valistuksen ja modernisminkin hengessä. Yksittäisten hyveiden ja ajatussuuntien arvioinnissa apostoli Paavali kehotti pyytämään Jumalalta viisautta kyetäksemme arvioimaan, mikä on hyvää, täydellistä ja Jumalan mielen mukaista (Room. 12:2).

Länsimaisen kulttuurin perusarvo on ihmisarvo, jonka lähtökohdan voimme nähdä jälleen länsimaiden yhteisessä kulttuuriperinnössä ja erityisesti siinä vaikuttavassa kristillisessä ihmiskuvassa. Raamattu ei varsinaisesti määrittele ihmistä vaan puhuu hänen arvostaan kuvien, kertomuksien ja runojen. Jo luomiskertomuksessa ihminen asetetaan paikalleen kolmen suhteen avulla.

Ensinnäkin Jumala loi ihmisen omaksi kuvakseen, läheiseen yhteyteen ja vuoropuheluun maailman Luojan kanssa. Tämän vuoksi ihminen tuntee olevansa vastuullinen Jumalan edessä, mistä ihmisen sisällä oleva käsitys oikeasta ja väärästä on yksi osoitus. – Toiseksi ihmisen ei ole hyvä olla yksin. Jopa paratiisi tuntui tyhjältä ilman kumppania. Kertomus Adamista ja Eevasta ei puhu vain miehen ja naisen suhteesta vaan yleensä ihmisestä sosiaalisena olentona. – Kolmas suhde on ihmisen ja luonnon välinen. Ihmisen tehtäväksi annettiin viljellä ja varjella luomakuntaa, pitää huolta siitä ja sen elinkelpoisuudesta.

Ihmisten yhteiseen hyvään kuuluu harmoninen vuorovaikutus Luojan, toisten ihmisten ja luonnon kanssa. Tätä luomisen tilaa, jossa ihmisen perussuhteet ovat kunnossa, Raamattu kutsuu paratiisiksi. Raamattu kuitenkin sekä kuvaa, millaiseksi ihminen on tarkoitettu että millainen hän todellisuudessa on. Ihminen ei ole enää sellainen millaiseksi hänet on tarkoitettu. Tähän ristiriitaan kohdistuu kristinuskon keskeisin sanoma armosta.

Kristinuskon perimmäinen sanoma ihmisille ei ole moraalien ja etiikan alueella. Siksi kristinuskon tunnuksena eivät olekaan lain taulut, hyvän elämän ohjeet. Kristinuskon tunnuksena on niiden sijasta risti, joka ei ole kuoleman vaan elämän ja anteeksiantamuksen merkki. Se kertoo, että samalla tavalla kuin Jumala hyväksyy yhteyteensä jumalattoman, hän hyväksyy arvottoman. Tällainen armo on mitä suurinta rakkautta ja välittämistä. Armo vapauttaa hyvään elämään, toisista välittämiseen ja arvojen noudattamiseen.

Suora lähetys ja videotallenteet internetissä, osoitteessa video.helsinki.fi/studia/.
Luentojen lyhennelmät ja luentosarjan ohjelma löytyy osoitteesta www.helsinki.fi/vst.
Luentosarjan luennot julkaistaan kirjana Vapaan sivistystyön toimikunnan julkaisusarjassa.
Tilaukset: (09) 191 58063 (toimisto), vst@helsinki.fi tai [www-sivuilta www.helsinki.fi/vst](http://www-sivuilta.www.helsinki.fi/vst).

Järjestäjä: Helsingin yliopiston vapaan sivistystyön toimikunta
Postiosoite: PL 27, 00014 HELSINGIN YLIOPISTO